

Lars E.F. Johannesen, Tore Witsø Rafoss og
Erik Børve Rasmussen:
Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse
Universitetsforlaget, Oslo 2018 (339 sider)
ISBN 978-82-15-02901-6

I forordet skriver forfatterne, at: «Dette er bogen, vi ønsket oss som studenter, og senere som seminarledere og forelesere.» Umiddelbart herefter følger bogens tre-foldige formålsbeskrivelse:

«Først og fremst er den ment å besvare et spørsmål studenter ofte stiller: Hvordan bruker man teori i kvalitative analyser? Dernest er boken ment å fremme en bestemt holdning til teori, som noe det er spennende å lese og nyttig å kjenne. I tillegg er boken ment å tilby leseren en forståelse av vitenskapelige analyser som akademisk håndværk.» (s. 11)

Bogen er ikke, som teoribøger er flest. For det første kan man i denne sammenheng fremhæve bogens opbygning. De to første kapitler, hvoraf det første beskriver bogens indhold og opbygning og det andet giver en generell introduktion til teori og analyse, efterfølges af otte kapitler om, hvordan man bruger teori i kvalitativ analyse. Her forventer man otte kapitler der hver behandler, hvad forfatterne mener, er de mest relevante teorier i form af skoler og -ismer. I stedet ser vi imidlertid i denne bog følgende kapiteltitler: diskurs, fortællinger, kategorier, metaforer, retorik, roller, semiotik og tematisk analyse. Det fine ved denne kapitelinddeling er, at den lægger op til, at anvendelse af en teori ikke nødvendigvis implicerer, at man må anvende alle elementer af en teori for at gennemføre sin analyse rigtigt, samt at man kan anvende mere end én teori i samme arbejde.

Faktisk er skoler og -ismer ikke særligt synlige i bogens kapitler. Det betyder imidlertid overhovedet ikke, at forfatterne dermed «kører på frihjul» og ikke underbygger deres redegørelser med referencer. Referencerne kommer ind i form af grundige eksempler, hvor læseren præsenteres for aktuelle analyser, der særligt forbilligt anvender de teoretiske elementer, der er fokus på. Også på denne måde bringes læseren instruktivt til en forståelse af, hvordan teori bruges, og ikke blot til en forståelse af teoriens indhold. På denne og flere andre måder indfrier bogen sin ambition om at belyse, hvordan man bruger teori i kvalitative analyser.

For det andet, men ikke mindre vigtigt, kan man bemærke det faktum, at forfatterne er tydeligt til stede i bogen og dét ikke kun i sproget, men også, idet deres egne meninger skinner igennem i deres redegørelser for forskellige teoretiske elementer. Som det fremgår af bogens formålsbeskrivelse, skal den bl.a. bidrage til at fremme dén holdning, at teori er noget, det kan være spændende at læse og nyttigt at være bekendt med.

Jeg kunne have ønsket mig en mere direkte og eksplicit håndtering af dette i bogens indledning eller undervejs i de tematiske kapitler. Det lyder jo næsten trivielt – *at teori er noget, det kan være spændende at læse og nyttigt at være bekendt med*, men det er det slet ikke. Mange er enige om, at en værdifuld teori er en nyttig teori, og at en teoris nytte kan beskrives som dens evne til at udgøre en falsificerbar forklaring på et fænomen. Færre, forekommer det mig, er villige til at indrømme, at også spørgsmålet om, hvorvidt en teori er spændende at læse, betyder noget for dens videnskabelige værdi. «De store fortællingers fald», der har givet anledning til den postmoderne bevægelse inden for humaniora og samfundsvidenskab, stiller stadigt mere udfordrende spørgsmål ved den stærke ambition om at ville forklare. Hermed følger en påtrængende fordring i vores videnskabelige samtid om at gentænke værdien af teori. At teori bliver vigtig, når den ansporer, motiverer og fænger (dvs. er spændende), er en meget interessant invitation til sådan gentænkning, som forfatterne med rette kunne udvikle på.

Denne gentænkning af teoriers værdi ud fra de ovenfor beskrevne kendetegn kunne man forventningsfuldt udbede sig af netop forfatterne til denne teoribog, der i sig selv er vældig involverende. Den er så velskrevet, at selv jeg, der er dansker, tør kaste mig ud i at rose sproget for både at være særdeles prægnant og til tider tilmed ganske smukt. Det betyder, at ikke blot de rå informationer kan opfattes af en dansk universitetsstuderende. Det er min klare opfattelse, at også passager ladet med inspirerende underfundigheder, hvor man virkelig mærker forfatterens engagement (passager, der i andre tilfælde ofte vil være forbeholdt dem, der behersker modersmålet), tilmed vil drage og motivere flere nordiske læsere, herunder også studerende, end norske.

Det er min klare opfattelse, at forfatterne har ret, når de i forordet argumenterer for nødvendigheden af en bog, der forholder sig til, hvordan man bruger teori. Efter mange år som studerende, på flere forskellige fakulteter, universiteter og kontinenter, kan jeg rent tilslutte mig. En underviser kan nok have et bud på

hvordan man bruger teori i kvalitative analyser, men savner som regel god og tilgængelig litteratur, hvor de studerende kan læse mere. Som en slags konklusion skal anmeldelsen her slå fast, at denne bog helt grundlæggende udgør netop sådan god og tilgængelig litteratur.

Asbjørn Storgaard

Ph.d.-studerende, Lunds Universitet